

לקחה טוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

התשס"ו גליון לראש השנה

6:36	הדלקת נרות שבת ניו יורק
8:04	הדלקת נרות יו"ט
8:02	מוצאי יום טוב
9:10	זק"ש מג"א
9:46	זק"ש גר"א
12:48	הצות

הגרש"ז אויערבאך זצ"ל הוסיף – לכן אומרים "ולזרעו היום תזכור" ולא כהגירסא "לזרעו של יצחק" – מפני שכולל גם לעשיו – ולהם תזכור לדין שהם בני יצחק ואעפ"כ הם נוהגים כך, ולבני ישראל תזכור לרחמים.

יוהיתה זאת לכם וגוי לכפר על בני ישראל

הבדל רב יש בין תשובה שעושים אומות העולם, כאנשי ננוה ועוד, לבין תשובה שעושים ישראל. אומות העולם תשובתם מועילה להם להנצל מהעונש, אבל העוון עצמו לא מתכפר להם. לא כן הדבר בישראל הנקראים בניס למקום. שאמנם כי יחטא הבן ואשם, הרי הוא נתעב ונאלח, אבל אם יתחרט מאשר חטא על נפשו וישוב בתשובה שלמה, בחרטה גמורה על העבר וקבלה על העתיד ובוודוי, אז הקב"ה מקבלו ורוחץ אותו מחטאת עוונו ומטהרו, והיינו שמכפר לו על העוון כפרה ממש.

(הגר"י בלאוה)

"מלך על כל העולם כולו בכבודך..."

לשם מה באה הלשון הכפולה: "כל העולם" ו-"יכולו". אלא אנו מוצאים בגמ' "רובו ככולו" ואילו נאמר "מלך על כל העולם" בלבד היה מתפרש גם על רוב העולם כדין רובו ככולו. באים אנו איפוא להדגיש גם "על כל העולם כולו" - כולו ממש שכל העמים כולם בלי יוצא מן הכלל יגיעו להכרה למלכות ה', "וידע כל פעול כי אתה פעלתו".

שבו לכם פה עם החמור

ראיתי בספר מכתבים ומאמרים, חלק שלישי, למרן הגרא"מ שך זצ"ל (במאמר "האמונה מוכחת" עמ' קל"ח) וז"ל, מה שאמר אברהם אבינו בעת לכתו לעקידת יצחק, "שבו לכם פה עם החמור", ודרשו חז"ל "עם הדומה לחמור", שלכאורה קשה מה ענין עם הדומה לחמור, לעקידת יצחק, עד שהוצרך אברהם אבינו לאמרו בדרכו לעקידת יצחק!

אמנם באמת היה לו לאברהם אבינו לשאול את עצמו בעת לכתו אל העקידה, וכי כל ההבטחות שנאמרו בפרשה שלפני, לשוא נאמר: הבטחת ירושת הארץ כלום לא תתקיים? איך אני הולך ושוחט את בני?

יוצא אדם לתרבות רעה וגדל אצל הורים חטאים הרי אין אשמתו גדולה. כפי שגדולה אשמתו של אדם שגדל בבית של תורה. על כן פותחים גם ספרי מתים לבדוק מי היו אבותיו ומה היתה ירושתו הרוחנית. (חמדת שלמה)

"אמר הקב"ה: אמרו לפני, בראש השנה מלכויות כדי שתמליכוני עליכם" (ראש השנה ל"ד)

"כדי שתמליכוני עליכם" ענין ההדגשה "עליכם" הוא - ללמד, כי האדם מסוגל להמליך את הקב"ה על כל העולמות עליונים ותחתונים וגם על כל העולם כולו, אבל לא על עצמו... לכן אומר הקב"ה, המליכוני "עליכם" שלא תשכחו להמליך אותי גם עליכם.

(לב אליהו שביבי לב)

ניצול הזמן בראש השנה

הגאון רבי אברהם ישראל משה סלומון זצ"ל (הרב מהרקוב) בעל "נתיבות הקדוש", סיפר ששאל פעם את מרן הגרי"ז זצ"ל, מדוע הוא מרבה באמירת תהלים בזמן הפנוי בראש השנה, והאם לא עדיף יותר לעסוק בגמרא ובלמוד בזמן הזה? מרן זצ"ל השיב "בראש השנה מרגיש כל יהודי כמו סוחר שהיה לו הון רב, ופשט את הרגל, ונשאר בלא כלום. וכלשון התפילה "כדלים וכרשים דפקנו דלתיך".

ועקדת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור

השל"ה הקדוש מסביר ההזכרה של עקידת יצחק, וכן הזכרת זכות אבות בכלל, אפשר שיהיו משתמשים בה לא רק לטובה, אלא גם לרעה, אפשר שישתמש בה לא רק הסניגור, אלא גם הקטיגור, שהרי הוא יכול לבוא ולטעון, כי דוקא מפני שהנידון היו לו אבות כאלה, שהיו צריכים לשמש לו דוגמא במעשיהם הטובים, בנכונותם למסור את נפשם על קידוש השם, מגיע לו משום כך עונש הרבה יותר חמור, לפיכך אנו מתחננים וקוראים "ועקדת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור", שלא תהיה עקידת יצחק נזכרת לנו חלילה לרעתנו, אלא "ברחמים" לטובה, לזכות...

וכן אנו מוצאים גם בתפילתו של משה רבינו, בשעה שהתפלל: "זכור לעבדיך לאברהם ליצחק וליעקב", הוסיף מיד אחרי כן. "אל תפן אל קשינו ואל רשענו ואל חטאתנו", זכור לנו את זכות האבות, לא לרעה, חלילה אלא לטובה בלבד...

פנינים לפרשה

"דרשו ה' בהמצאו"

אמרו חז"ל על הפסוק "דרשו ה' בהמצאו" דיחיד אין לו עצה להגיע אל השי"ת אם לא בעשייתו. וצ"ע, אי"כ מה יעשה היחיד לאחר יוה"כ אמנם אפשר הוא להמשיך את אור יוה"כ, אל תוך לבבו, שיאיר לו במשך כל השנה, ההתעוררות שפעלה, עליו ביוה"כ, צריך שלא תשתכח, אלא יתבונן וישתמש בה גם לאחר יוה"כ. הקבלות, שמקבל על עצמו ביוה"כ, צריך שיחדשם בליבו תמיד, וידע כי לפי מה שיוה"כ חי בקרבו, ככה עלה יעלה וככה יצליח. (מכתב מאליוח)

תשובה על מידות

הרמב"ם בהלכות תשובה (פ"ז ה"ג) מבאר שעוון המידות הרעות שאין בהן מעשה, קשים יותר מהעוונות שיש בהן מעשה וכו'. וידועה הקושיא שלפניי למה לא האריכה התורה בענין מידות האדם כלל, כמו בשאר מצוות? ויעוין ב"שערי קדושה" לר' חיים וויטאל ז"ל, שמתרץ קושיא זו שזהו היסוד, ועל כן אין צורך לכתוב את זאת, כיון ש"דרך ארץ קדמה לתורה".

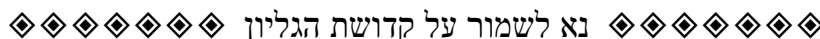
בספר "תורת יצחק" (להגרי"א וולדשיין זצ"ל) כתב להסביר את עיקר תירוץ, עפ"י משל לאחד שעשה חוזה עם קבלן לבנות לו בנין גדול בן כמה קומות, והרבה חדרים וכו' וכו', וחתמו ונעשה הקנין. לאחר זמן בא הקבלן וטענה בפניו היות וחסירת היסודות לא נכללה בחוזה, לכן הוא חפץ בתשלום מיוחד על זה. ויצעק עליו בעל הבנין בתמהון, וכי היכן חשבת להעמיד את הבנין - על האויר!

ובדאי כל אדם בר דעת מבין כי בנין בלא יסודות אינו שוה כלום, ואין מן הצורך לפרט זאת, ואדרבה ככל שהבנין גדול יותר, כך צריך הוא יסודות גדולים וחזקים יותר.

כך הביאור בקושיא הנ"ל, כי בנין התורה לא תיתכן בלא יסוד המידות, היינו לחפור בארץ החומריות עמוק עמוק - לשרש אחר המידות הרעות ולהשליכם, ולמלאותם אח"כ במידות טובות, אשר עליהם וישתת הבנין הגדול והנהדר - "בנין התורה"!

"ספרי חיים וספרי מתים פתוחים בראש השנה"

לשם מה נפתחים גם ספרי מתים? מפני שאצל כל פושע בשעה שמעמידים אותו למשפט חייבים, להביא בחשבון בין השאר באיזה סביבה גדל, ואיזה חינוך קבל. שכן אם

אמנם אברהם אינו ידע כי כל הקושיות הללו אינן קושיות, וכי ודאי הם מכוונים בלא שום סתירה, גם ההבטחות יתקיימו, וגם את המוטל עליו עשה. ודוקא על ידי הקושיא הגיע להכרה יותר גדולה, ועל קטנות האדם נגד חכמתו יתברך. שהרי כל הבריאה מתנהגת בסדר ואין סתירות. אמנם היה עדיין יכול לתרץ לעצמו את קושייתו, שלעולם כל ההבטחות הללו, לזרעו מישמעאל נאמרו, וא"כ שוב אין ההכרה כל כך גדולה, על זה אמר, "ישבו לכם פה עם החמור" - עם הדומה לחמור. לאמר, כל ההבטחות שנאמרו, ליצחק בלבד נאמרו, שכן ישמעאל הוא "עם הדומה לחמור", ומכל מקום מצות עקידת יצחק אינה סתירה אליה.

לפי זה נוכל להבין את דברי רש"י על הפסוק "ואני והנער נלכה עד כה", "אראה היכן הוא המקום שאמר לי הקב"ה כה יהיה זרעך". לכאורה הדברים מפליאים ביותר, וכי במקום שהוא הולך לשחוט את בנו שם יתקיים לו "כה יהיה זרעך"!
אמנם כן הוא ביאור הדבר על אף הפלא, הרי בכל הנהגת העולם תואם פרט אחד את השני ללא שום סתירות, ואם כן הרי הבטחת "כה יהיה זרעך" ומצות העקידה בודאי גם הן תואמות אחת את השניה, ומשם, ממקום שהוא הולך לעקוד את יצחק, שם הוא יראה את קיומה של ההבטחה "כה יהיה זרעך".

משל ונמשל

שבתון זכרון תרועה

רק היום הראשון של ראש השנה יכול לחול בשבת. היום השני יחול לעולם ביום חול, ויתקע בו. ואמרו הגמרא (ראש השנה כ"ט): כתוב אחד אומר "שבתון זכרון תרועה" (ויקרא כג, כד), וכתוב אחד אומר "יום תרועה" (במדבר כט, א). לא קשיא ביום טוב (של ראש השנה) שחל להיות בשבת לא יתקע בו, אלא רק יזכירו את פסוקי "שופרות". כאן ביום טוב (של ראש השנה) שחל להיות בחול והוא יום תרועה בפעל. והמגיד מדובנא זצ"ל תמה: מהי הנהגתנו בראש השנה שחל להיות בשבת. מצד אחד, אנו שמחים בו כבשבת, מענגים אותו בשלש סעודות, מכבדים אותו במאכלים ערבים, בשר ודגים וכל מטעמים. שמחים אנו בו כבשבת, ואיננו תוקעים בו תקיעות משברות לב ומחרידות מאימת הדין. ומאיך גיסא אנו מתפללים את תפילת יום הדין וזוכרים זכרון תרועה.

וחסביר זאת במשל:

מעשה בסוחר עשיר, שהיו לו קשרי מסחר מסועפים עם עמיתו שבועיר היריד. אבל כבר אמרו רבותינו, שגלגל הוא החוזר בעולם, וגלגל מזלו של הסוחר החל לרדת מטה מטה. הוא הפסיד בעסקיו, ואבד את כל רכושו. הוא העלים מעין כל את הפסדיו, וקיוה כל העת שההצלחה תאיר לו פנים. אולם הפסדים תכפו ומצבו הורע. בצר לו קנה סחורה רבה אצל רעהו בהקפה, וקיוה להרויח בה הון רב, אולם דא עקא, מחיר הסחורה ירד פלאים והוא נאלץ למכרה בהפסד רב. עוד הוא מתאבל ומצר על מצבו, והנה - הפתעה: הסוחר מעיר היריד הגיע לכאן לשבת, ובחר להתארח - כמובן - בבית רעהו העשיר...

מובן, שהלה קבל את פניו בכבוד הראוי, בכל הפאר וההדר, ומיהר לקנות הכל באשר לכל, ולהעלות על השולחן את כל המטעמים. בכל סעודות השבת שוררו זמירות וזמרו שירים, ושוחחו בעם ובחיד קורן. ובכל אותה עת ישב בעל הבית כעל גבי גחלים, וכל קרבו רותמים, בידעו כי עוד מעט - עוד כמה שעות - בצאת השבת - יזכיר האורח את החוב הגדול, והוא יגלה לו לראשונה שהוא פשט את הרגל, ויודה לפניו שלקח ממנו סחורה כאשר מצבו היה כבר נואש. ויאמר לו, שאין באפשרותו לעמוד בהתחייבותו. והאורח יזעם ויקצוף, ובצדק ויצטער על כל רגע שבילה עמו בשיחת רעים ידידותית....

וזהו "שבתון, זכרון תרועה". מצד אחד, זהו "שבתון". יום אורה ושמחה, אבל מאידך גיסא זהו "זכרון תרועה", וזוכרים אנו מה מחכה לנו למחר, ביום התרועה, כאשר החוב יוצג לפרעון....

מה בין תרועה לזכרון תרועה

המגיד מהורדנא זצ"ל אמר בדרשתו, בראש השנה שחל להיות בשבת: בנחה שבעולם, אדם בא לקנות סחורה בכסף מזומן - אין חוקרים ואין דורשים על אודותיו. כי הסוחר נותן עיניו בכסף, ולא בקונה. אבל אם הקונה אינו מציג כסף מזומן, אלא נותן שטר בחתימת ידו, אז חוקר המוכר ודורש האם נאמן הוא, והאם יש לאל ידו לפרוע את השטר. ועתה, מה נאמר באדם שבא לקנות חפץ השוהה רבבות זהובים, ואינו מציג שטר, לא ערבים ולא עדים, אלא מבקשו סתם כך, על סמך דיבורו ומלתו - מי יסכים לכך? אלא אם הוא אמן ואיש אמת, ויש לו הון רב, ומעולם לא שינה בדיבורו ולא הפר את הבטחתו.

והנמשל: הן חז"ל אמרו "אמרו לפני זכרונות כדי שיעלה זכרוכם לפני לטובה, ובמה? - בשופר". אם כן, השופר פועל פעולה שאין ערוך לה, לערבב את השטן ולהעלות את זכרונו לטובה. ואם כן, כאשר תקעו בפועל - "שילמנו מזומנים" - נענינו ותקיעתנו התקבלה ברצון. אבל עתה, בשבת, שאין בידנו לפרוע בתקיעת שופר, אלא בשיח שפתותינו, בזכרון תרועה בלבד - כאשר האדם משלם בשיח שפתותיו, חוקרים ודורשים אחריו, האמנם שיח שפתותיו הוא אמין, האמנם דברו אמת, האם ניתן לקבלו ולסמוך עליו... (דברי השכל, יח.)

"ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר..." מיעקב ועד לאברהם

שואל רש"י (ויקרא כ"ו מ"ב): למה נמנו אחרונת? מדוע נמנים כאן האבות מן האחרון לראשון, מיעקב לאברהם, ולא מאברהם ליעקב? ומסביר: כדאי הוא יעקב הקטן לכך, ואם אינו כדאי - הרי יצחק עימו, ואם אינו כדאי - הרי אברהם עימו, שהוא כדאי.

ותמוה הדבר: הן יעקב הינו בחיר האבות, הכיצד איפוא ניתן לומר עליו "אינו כדאי"? את הענין אפשר להבין מתוך פירושו של רש"י למלים: זכור לאברהם, ליצחק ולישראל עבדיך" (שמות לב, יג) - אם לשריפה הם, זכור לאברהם, שמסר עצמו להישרף עליון באור כשדים: ואם להריגה, זכור ליצחק שפשט צווארו לעקידה: ואם לגלות, זכור ליעקב שגלה לחרן.

ועל סמך דברים אלה, שואל רש"י בהמשך הפסוקים: למה נמנו אחרונת - מיעקב דרך יצחק ועד לאברהם?
ומסביר: הכתוב מתחיל מן העונש הקל, עונש הגלות שבו ענש יעקב.

ואם "אינו כדאי" - אם זכותו של יעקב לא יהא בה די כדי להגן על ישראל, כיוון שעונשו וסבלו היו קלים - תצטרף לכך זכותם של יצחק ושל אברהם. אשר נתנסו בעונשים קשים וחמורים יותר ובזכות נסיונותיהם הקשים - יצליחו להגן על ישראל.

(הגאון ר' יעקב מליסא זצ"ל)

"ברית אבות ואמהות... זכור"

אבות ואמהות בראש השנה

המלים "אבות אמהות" עולות בגימטריא ל-861, ואף המלים "ראש השנה" הינן בגימטריא 861.

להורות לנו, שזכות אבות ואמהות היא העומדת לנו בראש השנה, להיזכר ולהיכתב לחיים טובים. ("צני לצדיק")

יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה"י לבקש על הטובה האמתית

כאשר שופך יהודי תפילתו לפני הקדוש-ברוך הוא, שומה עליו להיזהר לבל יבקש שיתמלאו כל בקשותיו כפי שהוא עצמו רוצה וסבור כי יהיה בכך לטובתו. שכן, פעמים רבות טובתו האמתית של האדם אינה כפי שהוא עצמו חושב שכך היא. אלא, בעת התפילה יבקש המתפלל מאת הבורא: דבר זה, שבא אני לבקש ממך. יהא כפי חסדך וכפי רחמיך. לדעתך ולרצונך הטוב עימנו. וכפי דעתך ורצונך - כן תיתן לנו ותיטיב בכך עימנו.

לפיכך נאמר "יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה"י", וימלאו כפי רצונו שלו יתברך. (על פי "קדושת לוי")

"המלך הקדוש" עבדים ולא בני

מה טעם קבעו חכמים לומר בראש השנה ובעשרת ימי תשובה - "המלך הקדוש" ו"המלך המשפט". והרי לפי משמעות הדברים מסתבר כי אנחנו עבדים למלך, וידוע שבנים - מעלתם גבוהה ממעלת עבדים?

אלא, מסבירים זאת על פי דברי חז"ל (במסכת קידושין כ, א) על הכתוב בעניין עבד עברי (דברים טו, טז): "כי טוב לו עמך" - אומרים חז"ל: עמך במאכל, עמך במשתה... כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו. ומכיוון ש"כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכיפורים" (כנאמר במסכת ביצה ט"ז, א). ואנו חפצים שיקצבו לנו בראש השנה מזונותינו לכל השנה - חוששים אנו שמא אין בידנו זכות לכך:

וגם אם יש לנו איזושהי זכות שיקצבו לנו בוראנו מזונות - מי מאיתנו יודע מה הם המזונות שאנו זכאים להם...

זו איפוא הסיבה לכך שבימים אלו מכנים אנו את הקב"ה "מלך" - להודיע שעבדיו אנו ולבקש שיתן לנו כל השנה מזונות ברווח, כדין שחיב האדון לתת לעבד העברי שלו.

(הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל)

"כי עמך הסליחה למען תורא"

לשמור על הנקיון

פירוש הפסוק הוא: הקב"ה סולח לנו למען נירא מפניו. ונשאלת השאלה: הן הסליחה

עלולה לגרום דווקא למניעת היראה ולא להגברתה, שהרי אם אדם יודע שכאשר הוא חוטא נסלח לו – הוא לא יירא מלחטוא! ואכן, אפשר להבין זאת בדרך המשל: אדם שבגדו מלוכלכים, אינו מקפיד על נקיונם ואינו שומר עליהם. ולעומתו, אדם שבגדיו נקיים ונאים – שומר עליהם היטב לבל ידבק בהם רב. וזה שנאמר "כי עמך הסליחה" – כאשר נסלח לו, לאדם, הוא נטהר מחטאיו וכולו נקי ומזוכך, ואז חל עליו "למען תורא" – או, כשהוא כה מזוכך וטהור, ירא הוא לחטוא, פן יכלך את נפשו הטהורה והנקייה! (פשו יחזקת)

גם תפלותיו של אדם אינן מקובלות על זמן שהגול עדיין בידו

גם תפלותיו אינן מקובלות לפני ה' כל עוד שהגול בידו, שאותה התפלה נקראת תפלה עכורה, כמו שאחז"ל על הפסוק ותפלתו זכה (איוב טז): וכי יש תפלה עכורה, אלא כל תפלה שאין בה גול זו היא תפלה זכה, ושיש בה גול זו היא תפלה עכורה. והכוונה כמו חבית העכורה עם שמריה, כל זמן שלא יופרשו השמרים וירדו למטה, אינו ראוי היין ההוא לשתייה אף לאדם פחות, וכל שכן שלא להתקבל לדורון לפני המלך, כי נתערב חלקי השמרים בכל טיפה וטיפה. כן כח עון הגול, שהוא מתערב בכל תיבה ותיבה מתפלתו, ואינו מניחן לעלות ולהתקבל לפני ה' עד שיפריש הגול מאתו.

וכתבו הספרים התעוררות נפלאה, שממנה יוכל האדם להתבונן את עון העושה והגול. שהלא ידוע שיום הכיפורים הוא היום האחרון ששייך לשנה, והוא היום הטוב שבכל השנה, שבו נמחלים עונותינו. וגמר חתימה תפלותיו הנוראות, היא תפלת נעילה. ומה אמור בה – למען נחל מעושי ידינו. בכל זה יתבונן האיש הנלבב, וישמור את עצמו מגול בכל כחו כל ימי חייו.

(שפת תמים פרק ג.)

מי שבידו גול אין מכניסין אותו למחיצתו של הקב"ה

הנה המצוה הזאת של השמירה מגול הוא מן המצוות המושכלות שאלו לא נתנה התורה ימצאנה האדם בשכלו והנה זה מצי' המצוות שנצטוו אדם הראשון וצריך אדם שישא ויתן באמונה ויהי נקי כפים מן הגול כדי שיהיה זוכה לעלות בהר הקודש לאלקים כמו שאמר דוד ע"ה מי יעלה בהר ד' ומי יקום במקום קדשו נקי כפים ובר לבב למדנו מכאן כי מי שיש בידו גול הוא מרוחק מהר ה' וממקום קדשו וכן דרשו רז"ל שכל מי שבידו גול אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה שנאמר לא יגורך רע לא יגור במגורך רע.

שפת תמים פרק ג

ניצול הזמן בראש השנה

הגאון רבי אברהם ישראל משה סלומון זצ"ל (הרב מהרקוב) בעל "נתיבות הקדוש", סיפר ששאל פעם את מרן הגרי"ז זצ"ל, מדוע הוא מרבה באמירת תהלים בזמן הפגיו בראש השנה, והאם לא עדיף יותר לעסוק בגמרא ובלמוד בזמן הזה?

מרן זצ"ל השיב "בראש השנה מרגיש כל יהודי כמו סוחר שהיה לו הון רב, ופשט את הרגל, ונשאר בלא כלום. וכלשון התפילה "כדלים וכרשים דפקנו דלתייך".

מעשה חכמים

ה'סתירה' ביום א' דראש השנה שחל בשבת.

"ישמרו בני ישראל את השבת" (לא, טז) בעל ה'יערוך לנר", בספרו "מלוא העומר", מספר דבר שאינו ידוע כלל לרבים, השנים שבהן חל יום א' דראש השנה בשבת, היו השנים הטובות ביותר של עם ישראל, שנים שבהן הכירו מלכי האומות בכוחו ובסגולתו של עם סגולה ולא הצרו לו במאומה. ומאיך, ממשך ה'מלוא העומר', השנים שבהן חל יום א' דראש השנה בשבת, היו השנים הקשות ביותר של עם ישראל, בשנים אלו אירעו חורבנות בתי המקדש, והתרחשו צרות ופוגרומים נוראים.

הכיצד? –

איך אפשר להסביר את פשר התופעה הפילאית הזו, כאשר דווקא כשחל יום ראשון של ראש השנה בשבת נטו אירעו השנה לכאן או לכאן, או שהיו אלה המאורעות הטובים ביותר או הקשים ביותר? תירוצו של בעל "מלוא העומר" צריך ליעזע להחריד את לבו של כל מי שדם יהודי זורם בעורקיו.

השבת כסניגור וגם ההיפך

וכך הוא מתרץ: כאשר חל יום ראשון של ראש השנה בשבת, השבת היא 'מאן דאמר', ואז היא באה לפני הקדוש ברוך הוא בדברי סניגוריה על עם ישראל ומשתדלת להמתיק את דינם.

יש שנה שהקב"ה מאזין לדברי הסניגוריה הללו, וגוזר את הדין לטובה, ויש שנה שהוא אינו מוכן לשמוע לדבריה של שבת קודש. את דבריו מסביר ה'מלוא העומר' על פי משל.

אחד משרוי החשובים של המלך הואשם בעבירה חמורה ויצא דינו למוות. לא עזרו כל ההשתדלויות של מקורביו שניסו לדבר על לב המלך כדי שיחון אותו. המלך סירב לשמוע והנה, אשתו של השר היתה התופרת של בגדי המלך ובגין זה היו לה קשרים רבים בחצר המלכות. משראתה בצרת בעלה, הביטיחה לו שתמליץ עליו טוב בפני המלך עד שיחון אותו ממוות לחיים. וכך עשתה.

הלכה לארמון המלוכה והתחננה לפני המלך תוך שהיא מזכירה גם את עובדת היותה תופרת הבגדים המלכותיים "ואם בעלי יומת על ידך, גם אני לא אוכל יותר לשרת אותך, אדוני המלך", אמרה. והנה ראה זה פלא.

מה שלא הצליחו לעשות השרים וכל יתר המקורבים, הצליחה אשה זו לעשות ברוב חכמתה. והמלך חנן את בעלה.

והיה מקרה דומה, ממשך ה'יערוך לנר' במשלו, של שר נוסף שחטא למלך, ויצא גזר דינו למוות, וגם לאשתו היו תפקידים חשובים בחצר המלכות והביטיחה לו להשתדל אצל המלך.

הלכה האשה אל המלך והזכירה הכל כדברי הנ"ל, אך ראה זה פלא. דברי האשה השניה לא התקבלו. התעניינו השרים בסיבת הענין ומה עלתה לו ככה, שהרי בוודאי לא היה זה דין שרירותי, כראות עיני המלך. סיבה היתה לו מדוע קיבל את טענותיה של זו וסתר את דבריה של זו.

הליכות והלכות

מקצת דיני יום הכיפורים

החל מיום ראש השנה מתחילים לומר "המלך הקדוש", "המלך המשפט", "זכרנו לחיים", "מי כמוך", "וכתוב לחיים", "ובספר חיים", "עושה השלום". והדין בזה אם טעה כדלהלן: אם לא אמר "המלך הקדוש" יתקן מיד ואם לא יתקן תוך כדי זמן אמירת שלוש מילים, חוזר לראש התפילה. וכן אם המשיך את הברכה הבאה, ואפילו אם אמר רק תיבה אחת מהברכה הבאה, חוזר לראש התפילה. ומי שהסתפק אם אמר או לא אמר, כיון ששגרת לשונו לומר "האל הקדוש" חוזר לראש. ואם לא אמר "המלך המשפט", יש מחלוקת אחרונים, והאשכנזים ודאי לא חוזרים. ובין פוסקי הספרדים מחלוקת, ופסק מרן "הבן איש חי" שלא חוזר, וסומך על ה"מלך אוהב צדקה ומשפט" שהרי מזכיר מלך.

ולהלכה למעשה לדעת ה"אור לציון", עדיף שיחזור העמידה ויעשה תנאי, אם אני חייב לחזור – תפילה זו תהא חובה, ואם לאו הרי זו תפילה נדבה.

ודעת יחיה הדעת לחזור לראש.

שאר האזכרות (כגון זכרנו לחיים וכדו'), אינן מעכבות ולכן אם שכח לא חוזר. אומרים "אבינו מלכנו" בימים אלו. מנהג הספרדים לאומרו גם בשבת שובה (שבת בין ראש השנה ליום הכיפורים), ורק מדלגים ענייני חטא ועוון באותה שבת.

כשראש השנה חל בשבת כמו השנה יש חלוקי מנהגים בענין התשליך. אם יש בעיה של טילטול הסידורים, כגון שאין עירוב חצרות או שלא סומכים עליו נהגו לעשות את התשליך ביום השני של החג ומנהג בני אשכנז תמיד לעשות ביום בשני. אבל אם יש אפשרות לעשות תשליך ואין חשש של הוצאה בשבת נהגו הספרדים לעשות גם כשחל בשבת לעשותו ביום שבת.

בימים אלו ראוי להשתדל לכוון יותר בתפילות, וישים ליבו למילים, ויש עזרה מיוחדת מהשמים לזה בימים אלו. ראוי לכל אחד להרבות בלימוד תורה ולימוד מוסר בימים אלו בספרים הקדושים כגון: פלא יועץ, יסוד ושרש העבודה, קב הישר, שערי תשובה וכדו'. נהגו לעשות כפרות בימים אלו. והזמן המסוגל הוא ליל ערב יום הכיפורים, אבל אפשר כל השבוע. יש שנהגו לעשות על תרנגולים חיים, ואם אפשר לבנים. ולוקחים זכר לאיש ונקבה לאשה, והעיקר לתת אותם לצדקה. יש שעושים עם כסף ויתן אותו צדקה לעניים.

בנוסח הכפרות יאמר "זה חליפתי תמורתך, כפרתי", ר"ת חת"ך. ולא יאמר מילה "זה" בין כל מילה (כגון זה חליפתי זה תמורתך וכו').

למרות שכל השנה אדם צריך לתקן מה שעשה לחברו, מכל מקום בימים אלו לפני יום הכיפורים חייב לתקן הכל, כי יום הכיפורים אינו מכפר עד שירצה את חברו. ואם גזל כסף חייב להחזיר לו לפני יום הכיפורים. וכן חייב לרצות את חברו אם חטא כנגדו או פגע בו. מי שמבקשים ממנו מחילה לא יהיה אכזרי מלמחול שאין זה דרכם של עם ישראל. וטוב שכל אחד ימחול לכל מי שפגע בו, ובזה גם זוכה בעצמו להנצל, שהרי כל המעביר על מידותיו מעבירים לו כל פשעיו.

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקה טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הבנים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T: 525-55589 8756 F: 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכולל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנכון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה, נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

Tov Center-Statens Island 5 Oakville St.

יום א' 8:00-9:00 בערב שיעור גברים אח"כ ערבית
ימים שלישי וחמישי 8:00-10:00 בערב שיעור גברים אח"כ ערבית
יום שני ורביעי 8:00-9:00 שיעור גברים אח"כ ערבית
יום שני ורביעי 9:00-10:00 שיעור נשים
סליחות: ימים א' - ו' סליחות בשעה 5:30 ולאחר מכן שיעור גמרא

אגודת "טוב" מאחלת
תכלה שנה וקללותיה, תחול
שנה וברכותיה

העלון לעילוי נשמות
יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ואשתו
רחל בת שרה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

כל המשוניין להצטרף לסליחות
ולמסגרת לימודים בכולל בקר וערב
לשיעורים בהשקפה הלכה וחברותות
בכל אחד מן המקומות הבאים:

Monsey 11 Calvert Dr.
סליחות בשעה 6:45 ולאחר מכן שחרית
Tov Center-Queens 68-58 147 St.
יום א' 9:15-10:15 דיני ממונות
יום א' 11:00-13:00 גמרא
א - ה 8:00-10:00 בערב קבוצות לימוד גמרא והלכות
ב - ו 8:15 - 9:15 בבקר קבוצות לימוד גמרא והלכות
יום ג' 9:30 בערב שיעור נשים
יום ה' 8:00 - 10:00 בערב פרשת השבוע
ימים א' ו-ד' 9:30 שיעורים כללים פרשה והשקפה
סליחות: מנין נץ סליחות: שעה ו-35 דקות לפני הנץ שחרית: 40 דקות לפני הנץ מנין שני: יום א' סליחות 7:00 שחרית 8:00 ב - ו': סליחות 6:00 שחרית: 7:00

תוכחת מגולה

מסביר הערוך לנר: נכון שגם דבריה של האשה השנייה נאמרו בטוב טעם והיו אמורים להתקבל על ליבו של המלך, אבל הבעיה היתה שעל פניה נראו סימני חבלה, כתוצאה ממכות שהיכה אותה בעלה הרשע. אמר לה המלך: בוודאי שאני רוצה שתמשיכי לעבוד בחצר המלוכה, ודווקא בשל כך אוציא להורג את בעלך כדי שגם את תישארי בריאה ושלומה..."

וזו גם התשובה למה ששאלנו בתחילת הדברים, מדוע השנים שחל בהן יום ראשון של ראש השנה בשבת היו מהן שנים טובות ביותר והיו מהן שנים רעות ביותר.

באותן שנים שעם ישראל שמר על השבת כדבעי, האזין הקדוש ברוך הוא לדברי הסניגוריה של השבת, ופדה את עמו מכל צרה ומצוקה, אולם בשנים שבהן היתה השבת מחוללת ובזויה, פנה ה' אל השבת ואמר לה: בתי, דווקא בגלל שאני אוהב אותך ורוצה בטובתך, אאבד את בניי מן העולם, כיוון שרק כך אוכל להביאם לידי שמירת השבת....

וזו תוכחת מגולה לכל מקדשי שביעי שישתדלו לשמור על שבתם בקדושה רבתי, ולא יעלו על שלחנם בשבת דברי הבל ושטות, אלא ישמיעו באוזני בני הבית רק דברי תורה, מוסר וחיוזוק, ואז יתקבלו בשמים דברי הסניגוריה של שבת קודש על עם ישראל. (טובך יביע)

גמטראות חש"ז = 767

1. כי זו אחרית הימים
2. ומי כעמך ישראל
3. זמן חרותנו
4. יוסף עליכין ככם אלף פעמים

הילולא דצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ד תשרי	ג תשרי	ב תשרי	א תשרי	כט אלול	כח אלול	כז אלול
רבי אברהם דאנציג שקיעה 6:47	רבי ישראל ליפשיץ מח"ם הפארת ישראל על המשניות	רבי שמעון הורבין מח"ם קול מבשר רבי שמריהו גריינמאן	שרה אמנו ע"ה רבי אמן מונצא בעל ונתנה תוקף הירדב"ז מצפת	רבי שלמה אמארוילין מח"ם שו"ת כרם שלמה	רבי חיים יהודה ליב אידעבאך ר"י שער השמים	רבי שר שלום האדמ"ר מבעלן רבי נתן הכהן אדלר רבי של החתם סופר שקיעה 6:57

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה